

Najvažniji prekršaji i kazne prema Zakonu o javnoj nabavi

Pripremila: Marija Butković

Zakon o javnoj nabavi (Nar. nov., br. 90/2011 do 13/2014) jedan je od najčešće spominjanih, ali i najčešće mijenjanih Zakona o Republici Hrvatskoj. Tome se ne treba čuditi, ako se uzme u obzir da je javna nabava važan segment svakog gospodarstva, koje je živ organizam podložan svakodnevnim ekonomskim i financijskim promjenama. Sustav javne nabave ima primarnu zadaću osigurati ekonomične i učinkovite postupke te racionalno trošenje novca poreznih obveznika. Upravo s tim ciljem ovom se segmentu poslovanja, kako na državnoj, tako i na razini poduzetnika i svih poslovnih subjekata koji u njemu sudjeluju, s pravom posvećuje tolika pozornost. Zakonom se uređuju postupci sklapanja ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma radi nabave robe, radova ili usluga, pravna zaštita u vezi s tim postupcima i nadležnost središnjeg tijela državne uprave nadležnog za sustav javne nabave.

Načela javne nabave

Člankom 3. Zakona propisano je kako su prilikom provođenja postupaka iz Zakona o javnoj nabavi naručitelji obvezni u odnosu na sve gospodarske subjekte poštovati načelo slobode kretanja robe, načelo slobode poslovnog nastana i načelo slobode pružanja usluga te načela koja iz toga proizlaze, kao što su načelo tržišnog natjecanja, načelo jednakog tretmana, načelo zabrane diskriminacije, načelo uzajamnog priznavanja, načelo razmjernosti i načelo transparentnosti. Naručitelji moraju primjenjivati odredbe Zakona na način koji omogućava učinkovitu javnu nabavu te ekonomično trošenje sredstava za javnu nabavu.

Naručitelji javne nabave

Javni naručitelji su:

- 1) Republika Hrvatska, odnosno državna tijela Republike Hrvatske,
- 2) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- 3) pravne osobe koje su osnovane za određene svrhe radi zadovoljavanja potreba u općem interesu, koje nemaju industrijski ili trgovački značaj i ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
 - da se financiraju iz državnog proračuna ili iz proračuna jedinice lokalne odnosno iz proračuna jedinice područne (regionalne) samouprave ili sredstava drugih takvih pravnih osoba u iznosu većem od 50%, ili
 - da nadzor nad poslovanjem tih pravnih osoba obavljaju državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge takve pravne osobe, ili
 - da više od polovice članova nadzornog odbora, uprave ili odgovarajućeg tijela za upravljanje te vođenje poslova imenuju državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge takve pravne osobe.

Posebice je važno napomenuti kako se trenutno važeći Zakon o javnoj nabavi ne primjenjuje na nabavu robe i usluga procijenjene vrijednosti do 200.000,00 kuna, odnosno za nabavu radova do

500.000,00 kuna, a pitanja nabave do tih vrijednosti uređuje sam naručitelj svojim aktom.

Prekršaji prema Zakonu o javnoj nabavi

Člankom 182. Zakona propisane su prekršajne odredbe koje treba na umu imati i poštivati svi oni koji sudjeluju u postupcima javne nabave, neovisno o tome nalaze li se na strani naručitelja ili pak na strani pravnih osoba koje su izvođači javne nabave.

Tako će se **novčanom kaznom od 50.000,00 do 1.000.000,00 kuna za prekršaj kazniti pravna osoba ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave:**

- ako nabavi robu, radove ili usluge bez provođenja postupka javne nabave propisanog ovim Zakonom osim u slučajevima kada to Zakon dopušta;
- ako sklopi ugovor o javnoj nabavi suprotno odredbi članka 13. Zakona (ovaj članak uređuje materiju sukoba interesa pri sklapanju ugovora o javnoj nabavi, kojim se smatraju sljedeći odnosi naručitelja i gospodarskih subjekata: 1. ako predstavnik naručitelja istovremeno obavlja upravljačke poslove u gospodarskom subjektu, ili 2. ako je predstavnik naručitelja vlasnik poslovnog udjela, dionica odnosno drugih prava na temelju kojih sudjeluje u upravljanju odnosno u kapitalu tog gospodarskog subjekta s više od 0,5%);
- ako dijeli vrijednosti radova ili određene količine robe i/ili usluga s namjerom izbjegavanja primjene Zakona ili pravila koja vrijede prema procijenjenoj vrijednosti nabave (članak 18. stavak 10.) - izračun procijenjene vrijednosti nabave temelji se na ukupnom iznosu, bez PDV-a, a pri izračunu procijenjene vrijednosti nabave naručitelj mora uzeti u obzir ukupnu vrijednost nabave, koja uključuje sve opcije i moguća obnavljanja ugovora. Stoga naručitelj ne smije dijeliti vrijednosti radova ili određene količine robe i/ili usluga s namjerom izbjegavanja primjene Zakona ili pravila koja vrijede prema procijenjenoj vrijednosti nabave);
- ako ne dostavi odmah nakon objave središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sustav javne nabave podatke o internetskim stranicama na kojima je objavljen plan nabave te svaku kasniju izmjenu tih podataka (članak 20. stavak 6.) ili mu ne dostavi u elektroničkom obliku svoj plan nabave te sve njegove kasnije izmjene i dopune (članak 20. stavak 7.) - javni naručitelj obavezan je plan nabave objaviti na internetskim stranicama u roku 60 dana od dana donošenja proračuna, odnosno financijskog plana. Sve izmjene i dopune plana nabave javni naručitelj odmah objavljuje na internetskim stranicama. Objavljeni plan nabave i sve njegove izmjene i dopune moraju na internetskim stranicama biti dostupne najmanje do 30. lipnja sljedeće godine. Javni naručitelj dužan je središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sustav javne nabave odmah dostaviti podatke o internetskim stranicama na kojima je objavljen plan nabave te mu dostaviti svaku kasniju izmjenu tih podataka. Središnje tijelo državne uprave nadležno za sustav javne nabave objedinjuje na svojim internetskim stranicama popis poveznica internetskih stranica na kojima su dostupni planovi nabave svih javnih naručitelja. Ukoliko javni naručitelj nema mogućnost objave na internetskim stranicama, dostavit će u elektroničkom obliku svoj plan nabave te sve njegove kasnije izmjene i dopune središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sustav javne nabave koje će ih objaviti na svojim internetskim stranicama, pri čemu je za točnost podataka odgovoran javni naručitelj;

- ako u pripremi i provedbi postupka javne nabave ne sudjeluje najmanje jedan ovlaštenu predstavnik naručitelja koji posjeduje važeći certifikat u području javne nabave (članak 24. stavak 2.) - pripremu i provedbu postupka javne nabave obavljaju ovlaštenu predstavnici naručitelja. Najmanje jedan ovlaštenu predstavnik naručitelja mora posjedovati važeći certifikat u području javne nabave. Naručitelj internom odlukom imenuje ovlaštenu predstavnike i određuje njihove obveze i ovlasti u postupku javne nabave. Ovlaštenu predstavnici naručitelja koji pripremaju i provode postupak javne nabave ne moraju biti zaposlenici naručitelja;
- ako sklopi ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum s ponuditeljem kojeg je morao isključiti iz postupka javne nabave odnosno čiju je ponudu bio obvezan odbiti na osnovi rezultata pregleda i ocjene ponuda,
- ako ne pošalje na objavljivanje obavijest o sklopljenom ugovoru ili obavijest o rezultatima natječaja (članak 60. i članak 125.) - javni naručitelj obvezan je za svaki sklopljeni ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum poslati na objavljivanje obavijest o sklopljenom ugovoru najkasnije 48 dana od dana sklapanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma. Javni naručitelj obvezan je za svaki provedeni natječaj poslati na objavljivanje obavijest o rezultatima natječaja najkasnije 48 dana od dana zaključenja natječaja. Sektorski naručitelj obvezan je za svaki sklopljeni ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum poslati na objavljivanje obavijest o sklopljenom ugovoru u skladu s Dodatkom V. E Zakona o javnoj nabavi najkasnije dva mjeseca od dana sklapanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma. Sektorski naručitelj obvezan je za svaki provedeni natječaj poslati na objavljivanje obavijest o rezultatima natječaja najkasnije dva mjeseca od dana zaključenja natječaja.
- ako nakon isteka roka za donošenje odluke o odabiru i suprotno pisanom zahtjevu gospodarskog subjekta postupak ne izvrši na Zakonom propisani način;
- ako sklopi ugovor o javnoj nabavi ili okvirni sporazum koji nije u skladu s uvjetima određenima u dokumentaciji za nadmetanje i odabranom ponudom (članak 105. stavak 1.);
- ako za provedbu nabave ovlasti osobu koja nije naručitelj u smislu Zakona da bi na taj način izbjegla njegovu primjenu,
- ako središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sustav javne nabave ili Europskoj komisiji na njihov zahtjev u ostavljenom roku ne dostavi traženu dokumentaciju u vezi postupaka i ugovora o javnoj nabavi na temelju Zakona o javnoj nabavi (članak 180.) - naručitelj je obvezan središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sustav javne nabave na njegov zahtjev u ostavljenom roku dostaviti svu dokumentaciju u vezi postupaka i ugovora o javnoj nabavi na temelju Zakona. Naručitelj je obvezan Europskoj komisiji na njen zahtjev u ostavljenom roku dostaviti svu dokumentaciju u vezi postupaka i ugovora o javnoj nabavi na temelju Zakona. Netom navedena dokumentacija odnosi se na svaki postupak javne nabave, sustav kvalifikacije, natječaj, sklopljeni ugovor, okvirni sporazum, odnosno poništenje postupka javne nabave;
- ako na zahtjev Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave u ostavljenom roku ne dostavi traženu dokumentaciju u vezi postupaka i ugovora o javnoj nabavi na temelju ovoga Zakona;
- ako postupi protivno ili ne postupi prema odluci Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave.

Za navedene prekršaje, **novčanom kaznom od 10.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi** ili odgovorna osoba u državnom tijelu ili u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.